

Universitätsbibliothek Wuppertal

P. Vergili Maronis Aeneis

Vergilius Maro, Publius

Berolini, 1889

V.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-730](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-730)

V.

Aeneas Karthagine profectus nova tempestate ad Acesten refertur. —41
 inferias patri anno ante mortuo afferens indicit ludos sollemnes, 103
 qui nono die eduntur in magno Troianorum Siculorumque conventu. 113

Ac primum navigatione Cloanthus varie luctatus superat aemulos, 243
 sed cum eo Mnestheus Gyas Sergestusque liberaliter donantur. 285
 deinde cursu pedum certant cum alii homines ignoto nomine
 tum Nisus Salius Euryalus Helymus Diors Panopes Patron: 326
 Nisi amici opera Euryalus vincit, ceteris sua dantur munera. 361
 tum pugilatu cum Darete iussu Acestae contendit Entellus senex, 452
 qui victo adversario temperans uno ictu taurum immolat. 484
 denique prodeunt sagittarii: columbam alligatam Hippocoon non ferit,
 Mnestheus vinculo solvit, Eurytion sublime avolantem deicit, 518
 quo facto sagitta Acestae temere subiecta ardendo mire evanescit. 544
 postremo pueri Troiani Troiae, qui vocatur, ludum equestrem ineunt. 603

Interea mulieres Drepani relictæ instinctu Iunonis incendunt naves: 663
 quattuor amittuntur, reliquæ virorum interventu servantur. 699
 consilio Nautae iussuque patris per somnium visi Aeneas commotus 745
 plurimis feminis et, siqui alii volebant, in nova urbe relictis abit. 778
 Veneris deprecatione flexus Neptunus ei favet summa tranquillitate, 826
 ut uno Palinuro Somni fraude amisso socios salvos Cumas traducat.

Interea medium Aeneas iam classe tenebat
 certus iter fluctusque atros aquilone secabat
 moenia respiciens, quae iam infelicis Elissae
 conlucent flammis. quae tantum accenderit ignem
 causa, latet; duri magno sed amore dolores 5
 polluto notumque, furens quid femina possit,
 triste per augurium Teucrorum pectora ducunt.
 ut pelagus tenere rates nec iam amplius ulla
 occurrit tellus, maria undique et undique caelum,
 celi caeruleus supra caput adstitit imber 10
 noctem hiememque ferens et inhorruit unda tenebris.
 ipse gubernator puppi Palinurus ab alta:

'heu! quianam tanti cinxerunt aethera nimbi?
 quidve, pater Neptune, paras?' sic deinde locutus
 colligere arma iubet validisque incumbere remis
 obliquatque sinus in ventum ac talia fatur: 15
 'magnanime Aenea, non, si mihi Iuppiter auctor
 spondeat, hoc sperem Italiam contingere caelo.
 mutati transversa fremunt et vespere ab atro
 consurgunt venti atque in nubem cogitur aër.
 nec nos obniti contra nec tendere tantum
 sufficimus. superat quoniam Fortuna, sequamur,
 quoque vocat, vertamus iter. nec litora longe
 fida reor fraterna Erycis portusque Sicanos,
 si modo rite memor servata remetior astra. 20
 tum pius Aeneas: 'equidem sic poscere ventos
 iamdudum et frustra cerno te tendere contra. cf. IX, 768, 795
 flecte viam velis. an sit mihi gratior ulla,
 quove magis fessas optem demittere navis,
 quam quae Dardanium tellus mihi servat Acesten
 et patris Anchisae gremio complectitur ossa?' 30
 haec ubi dicta, petunt portus et vela secundi
 intendunt Zephyri; fertur cita gurgite classis
 et tandem laeti notae advertuntur harenae.

At procul ex celso miratus vertice montis 35
 adventum sociasque rates occurrit Acestes
 horridus in iaculis et pelle Libystidis ursae, VIII, 365 Val. I, 486
 Troia Criniso conceptum flumine mater
 quem genuit. veterum non immemor ille parentum
 gratatur reduces et gaza laetus agresti 40
 excipit ac fessos opibus solatur amicis.

Postera cum primo stellas Oriente fugarat
 clara dies, socios in coetum litore ab omni
 advocat Aeneas tumulique ex aggere fatur: 45
 'Dardanidae magni, genus alto a sanguine divom,
 annuus exactis completur mensibus orbis,
 ex quo reliquias divinique ossa parentis
 condidimus terra maestasque sacravimus aras.
 iamque dies, nisi fallor, adest, quem semper acerbum,
 semper honoratum (sic di voluistis) habebo. 50
 hunc ego Gaetulis agerem si Syrtibus exsul

15 *corripere* prop. Lad. 29 *dimittere* libri praeter *επχ*; Ribb.
 38 *Crimiso* χ (e Graeco?), cf. Serv. I 550.

Argelicove ma
 annua vota tan
 essequerer str
 nunc ultro ad
 (hand equid
 adsumus et po
 ergo agite et
 poscamus v
 urbe velit
 hina boum vo
 dat numero o
 et patrios epu
 praeterea, si
 Aurora extule
 prima citae T
 quique pedun
 aut iaculo in
 seu crudo fio
 cuncti adsint
 ore favete o
 Sic fatu
 hoc Helynu
 hoc puer A
 ille e conc
 ad tumulum
 hic duo rit
 fundit hum
 purpureosq
 salve, sanc
 nequiquam
 non licuit fi
 nec tecum
 dixerat haec
 septem inge
 amplexus pl
 caeruleae cu
 squamam in

52 est t
 ena x My
 Kl. 59 ve
 manis conti
 1868, 5.

Argolicove mari deprensus et urbe Mycenae,
annua vota tamen sollemnisque ordine pompas
exsequeretur strueremque suis altaria donis.
nunc ultro ad cineres ipsius et ossa parentis 55
(haud equidem sine mente reor, sine numine divom)
adsumus et portus delati intramus amicos.

ergo agite et laetum cuncti celebremus honorem;
poscamus ventos atque haec me sacra quotannis
urbe velit posita templis sibi ferre dicatis. 60

bina boum vobis Troia generatus Aestes
dat numero capita in navis: adhibete penatis
et patrios epulis et quos colit hospes Aestes.
praeterea, si nona diem mortalibus alium 65

Aurora extulerit radiisque retexerit orbem,
prima citae Teucris ponam certamina classis;
quique pedum cursu valet et qui viribus audax
aut iaculo incedit melior levibusque sagittis,
seu crudo fudit pugnam committere caestu,
cuncti adsint meritaque expectent praemia palmae. 70
ore favete omnes et cingite tempora ramis.

Sic fatus velat materna tempora myrto.
hoc Helymus facit, hoc aevi maturus Aestes,
hoc puer Ascanius, sequitur quos cetera pubes.
ille e concilio multis cum milibus ibat 75

ad tumulum magna medius comitante caterva.
hic duo rite mero libans carchesia Baccho
fundit humi, duo lacte novo, duo sanguine sacro,
purpureosque iacit flores ac talia fatur:

salve, sancte parens, iterum salvete, recepti 80
nequiquam cineres animaeque umbraeque paternae!
non licuit finis Italos fataliaque arva
nec tecum Ausonium, quicumque est, quaerere Thybrim.

dixerat haec, adytis cum lubricus anguis ab imis 85
septem ingens gyros, septena volumina traxit
amplexus placide tumulum lapsusque per aras,
caeruleae cui terga notae maculosus et auro
squamam incendebat fulgor, ceu nubibus arcus

52 et] in Bähr. 1887, 822. urbe] arce P¹ Mycenis R My-
cena & Mycene Serv. cod. pler. versum secl. Gebh., depr. . . Myc.
Kl. 59 ventos] nutus? veniam G. Waddel, Animadv. crit. 21.
manis coni. Wagn. votis Peerlk. 86 post 90 transponi vol. Kl.
1868, 5. 87 auri Kl.

- mille iacit varios adverso sole colores. ~ IV, 700.
- obstupuit visu Aeneas. ille agmine longo 90
 tandem inter pateras et levia pocula serpens
 libavitque dapes rursusque innoxius imo
 successit tumulo et depasta altaria liquit.
 hoc magis inceptos genitori instaurat honores, 95
 incertus, geniumne loci famulumne parentis
 esse putet; caedit binas de more bidentis
 totque sues, totidem nigrantis terga iuencos;
 vinaque fundebat pateris animamque vocabat
 Anchisae magni manisque Acheronte remissos. 100
 nec non et socii, quae cuique est copia, laeti
 dona ferunt, onerant aras mactantque iuencos;
 ordine aëna locant alii fusique per herbam
 subiciunt veribus prunas et viscera torrent.
- Expectata dies aderat nonamque serena
 Auroram Phaethontis equi iam luce vehebant, 105
 famaue finitimos et clari nomen Acestae
 excierat; laeto complebant litora coetu
 visuri Aeneadas, pars et certare parati.
 munera principio ante oculos circoque locantur
 in medio, sacri tripodes viridesque coronae 110
 et palmae pretium victoribus, armaque et ostro
 perfusae vestes, argenti aurique talentum.
 et tuba commissos medio canit aggere ludos.
- Prima pares ineunt gravibus certamina remis
 quattuor ex omni delectae classe carinae. 115
 velocem Mnestheus agit acri remige Pristim,
 mox Italus Mnestheus, genus a quo nomine Memmi,
 ingentemque Gyas ingenti mole Chimaeram,
 urbis opus, triplici pubes quam Dardana versu
 impellunt (terno consurgunt ordine remi), 120
 Sergestusque, domus tenet a quo Sergia nomen,
 Centauro invehitur magna, Scyllaque Cloanthus
 caerulea, genus unde tibi, Romane Cluenti.
- Est procul in pelago saxum spumantia contra
 litora, quod tumidis submersum tunditur olim 125
 fluctibus, hiberni condunt ubi sidera cori; *N-W*

96 caeditq. binas R, caedit quinas libri cet. praeter M et Serv.
 pl. IV 200, ubi cod. Flor. habet *vinas*; cf. Rbb. Prol. 274. 97 totque]
 atque Kl. ZöG. 1881, 593. 107 complebant P^yb Ribb. 112 talenta
 FRbcm Serv. Ribb. 120 terno . . remi damn. Ribb.

tranquillo silet
 campus et apr
 hic viridem A
 constituit si
 scirent et lo
 tum loca sor
 ductores long
 cetera popule
 undatosque u
 considunt tra
 intenti espec
 corda pavor p
 inde, ubi cla
 land mora,
 nauticus, ad
 indunt pat
 convolsum r
 non tam pr
 corripere r
 nec sic imm
 concussere
 tum plausu
 consonat o
 litora, puls
 Effugi
 turbam int
 consequitur
 tarda tenet
 Centaurusq
 et nunc Pr
 Centaurus,
 frontibus e
 iamque p
 cum princ
 rectorem r
 quo tantu
 litus ama
 altum alii
 saxa timent

tranquillo silet immotaque attollitur unda
 campus et apricis statio gratissima mergis.
 hic viridem Aeneas frondenti ex ilice metam
 constituit signum nautis pater, unde reverti
 scirent et longos ubi circumflectere cursus. 130
 tum loca sorte legunt ipsique in puppibus auro
 ductores longe effulgent ostroque decori;
 cetera populea velatur fronde iuventus
 nudatosque umeros oleo perfusa nitescit. 135
 considunt transtris intentaque brachia remis;
 intenti exspectant signum exsultantiaque haurit
 corda pavor pulsans laudumque arrecta cupido.
 inde, ubi clara dedit sonitum tuba, finibus omnes,
 haud mora, prosiluere suis; ferit aethera clamor
nauticus, adductis spumant freta versa lacertis. 140
 infundunt pariter sulcos totumque dehiscit
 convolsum remis rostrisque tridentibus aequor.
 non tam praecipites biugo certamine campum
 corripuere ruuntque effusi carcere currus, = g. III, 104. 145
 nec sic immissis aurigae undantia lora
 concussere iugis pronique in verbera pendit. of I 580. 145
 tum plausu fremituque virum studiisque faventum
 consonat omne nemus vocemque inclusa volutant
 litora, pulsati colles clamore resultant. 150
 Effugit ante alios primisque elabitur undis
 turbam inter fremitumque Gyas; quem deinde Cloanthus
 consequitur, melior remis, sed pondere pinus
 tarda tenet. post hos aequo discrimine Pristis
 Centaurusque locum tendunt superare priorem; 155
 et nunc Pristis habet, nunc victam praeterit ingens
Centaurus, nunc una ambae iunctisque feruntur
 frontibus et longa sulcant vada salsa carina.
 iamque propinquabant scopulo metamque tenebant,
 cum princeps medioque Gyas in gurgite victor 160
 rectorem navis compellat voce Menoeten:
 quo tantum mihi dexter abis? huc dirige gressum;
 litus ama et laeva stringat, sine, palmula cautes:
 altum alii teneant? dixit; sed caeca Menoetes
 saxa timens proram pelagi detorquet ad undas. 165

139 *funibus* ex con. Ribb. *sedibus* Peerlk. 151 *primusque* c¹x
 154 *has* Ribb. 162 *derige* PR Ribb. 163 *laevas* R²b²c

'quo diversus abis?' iterum 'pete saxa, Menoetel'
 cum clamore Gyas revocabat; et ecce Cloanthum
 respicit instantem tergo et propiora tenentem.
 ille inter navemque Gyae scopulosque sonantis
 radit iter laevum interior subitoque priorem
 praerit et metis tenet aequora tuta relictis.
 tum vero exarsit iuveni dolor ossibus ingens
 nec lacrimis caruere genae, segnemque Menoeten
 oblitus decorisque sui sociumque salutis
 in mare praecipitem puppi deturbat ab alta;
 ipse gubernaclo rector subit, ipse magister,
 hortaturque viros clavumque ad litora torquet.
 at gravis, ut fundo vix tandem redditus imo est,
 iam senior madidaque fluens in veste Menoetes
 summa petit scopuli siccaque in rupe resedit.
 illum et labentem Teuceri et risere natantem
 et salsos rident revomentem pectore fluctus.

Hic laeta extremis spes est accensa duobus,
 Sergesto Mnesticque, Gyan superare morantem.
 Sergestus capit ante locum scopuloque propinquat,
 nec tota tamen ille prior praeunte carina:

parte prior, partem rostro premit aemula Pristis.
 at media socios incedens nave per ipsos
 hortatur Mnesticus: nunc, nunc insurgite remis,
 Hectorei socii, Troiae quos sorte suprema
 delegi comites; nunc illas promite viris,
 nunc animos, quibus in Gaetulis Syrtibus usi
 Ionioque mari Maleaeque sequacibus undis.

non iam prima peto Mnesticus neque vincere certo
 (quamquam so! — sed superent, quibus hoc, Neptune, dedisti):
 extremos pueri rediisse, hoc vincite, cives,
 et prohibete nefas. omni certamine summo
 procumbunt: vastis tremis ictibus aerea puppis

subtrahiturque solum; tum creber anhelitus artus
 aridaque ora quatit, sudor fluit undique rivis.
 attulit ipse viris optatum casus honorem.

namque furens animi dum proram ad saxa suburget
 interior spatioque subit Sergestus iniquo,
 infelix saxis in procurrentibus haesit.
 concussae cautes et acuto in murice remi

170

175

180

185

190

196

200

205

of VII, 219.

A. 124.
 gubernaculo: fessum
 gubernaculo: quomodo
 si na p^{er}u appellat
 possit?

~ 432

abixi crepu
 consurgunt
 ferratasque
 expediunt
 at laetus M
 agmine rem
 prona petit
 qualis spelu
 cui domus e
 fertur in ar
 dat tecto in
 radit iter li
 sic Mnestic
 aequora, sic
 et primum i
 Sergestum h
 auxilia et fr
 inde Gyan i
 consequitur
 Solus i
 quem petit
 tum vero in
 instigant st
 hi propriu
 ni teneant
 hos succes
 et fors aeq
 ni palmas
 fudissetque
 di, quibus
 vobis laetus
 constitutum
 porriciam
 dixit eumq
 Nereidum P
 et pater ips
 impulit: illa
 ad terram f
 Tum s

215 pla
 1887, 417.
 praeter M² (e

170 • obnixi crepuere inlisaque prora pependit.
 consurgunt nautae et magno clamore morantur
 ferratasque trudes et acuta cuspide contos
 expediunt fractosque legunt in gurgite remos.
 at laetus Mnestheus successuque acrior ipso 210
 agmine remorum celeri ventisque vocatis
 prona petit maria et pelago decurrit aperto.
 qualis spelunca subito commota columba,
 cui domus et dulces latebroso in pumice nidi,
 fertur in arva volans plausumque exterrita pinnis 215
 dat tecto ingentem, mox aëre lapsa quieto
 radit iter liquidum celeris neque commovet alas,
 sic Mnestheus, sic ipsa fuga secat ultima Pristis
 aequora, sic illam fert impetus ipse volantem.
 et primum in scopulo luctantem deserit alto 220
 Sergestum brevibusque vadis frustra que vocantem
 auxilia et fractis discentem currere remis.
 inde Gyan ipsamque ingenti mole Chimaeram
 consequitur: cedit, quoniam spoliata magistro est.

185 Solus iamque ipso superest in fine Cloanthus, 225
 quem petit et summis adnixus viribus urget.
 tum vero ingeminat clamor cunctique sequentem
 instigant studiis resonatque fragoribus aether.
 hi proprium decus et partum indignantur honorem
 190 ni teneant, vitamque volunt pro laude pacisci; ^{pl. 49 230}
 hos successus alit: possunt, quia posse videntur. ^{int. 146. Th. I, 219.}
 et fors aequatis cepissent praemia rostris,
 ni palmas ponto tendens utrasque Cloanthus
 fudissetque preces divosque in vota vocasset:
 'di, quibus imperium est pelagi, quorum aequora curro, 235
 vobis laetus ego hoc candentem in litore taurum
 constituam ante aras voti reus extaque salsos
 porriciam in fluctus et vina liquentia fundam.
 dixit eumque imis sub fluctibus audit omnis
 200 Nereidum Phorci que chorus Panopeaque virgo, 240
 et pater ipse manu magna Portunus euntem
 impulit: illa noto citius volucrique sagitta
 ad terram fugit et portu se condidit alto.

Tum satus Anchisa cunctis ex more vocatis

215 *plausum quae* Kl. 1882, 21. 216 *tecto] primo* Mähly ZöG.
 1887, 417. 235 *pelagi est* M²Rπ; cf. VI 264. 238 *proiciam libri*
 praeter M² (cf. Macr. Sat. III 2, 2 s.); Serv. Ribb.

victorem magna praeconis voce Cloanthum 245
 declarat viridique advelat tempora lauro
 muneraque in navis ternos optare iuencos
 vinaque et argenti magnum dat ferre talentum.
 ipsis praecipuos ductoribus addit honores:
 victori chlamydem auratam, quam plurima circum 250
 purpura Maeandro duplici Meliboea cucurrit,
 intextusque puer frondosa regius Ida
 velocis iaculo cervos cursuque fatigat,
 acer, anhelanti similis, quem praepes ab Ida
 sublimem pedibus rapuit Iovis armiger uncis; 255
 longaevi palmas nequiquam ad sidera tendunt
 custodes saevitque canum latratus in auras.
 at qui deinde locum tenuit virtute secundum,
 levibus huic hamis consertam auroque trilicem
loricam, quam Demoleo detraxerat ipse 260
victor apud rapidum Simoenta sub Ilio alto,
 donat habere viro, decus et tutamen in armis.
 vix illam famuli Phegus Sagarisque ferebant
 multiplicem conixi umeris, indutus at olim
 Demoleos cursu palantis Troas agebat. 265
 tertia dona facit geminos ex aere lebetas
 cymbiaque argento perfecta atque aspera signis.
 lamque adeo donati omnes opibusque superbi
 Puniceis ibant evincti tempora taenis,
 cum saevo e scopulo multa vix arte revolsus 270
 amissis remis atque ordine debilis uno
 inrisam sine honore ratem Sergestus agebat.
 qualis saepe viae deprensus in aggere serpens,
 aerea quem obliquum rota transit aut gravis ictu
 seminecem liquit saxo lacerumque viator; 275
 nequiquam longos fugiens dat corpore tortus
 parte ferox ardensque oculis et sibila colla
 arduus attollens; pars volnere clauda retentat
 nixantem nodis seque in sua membra plicantem:
 tali remigio navis se tarda movebat, 280
 vela facit tamen et plenis subit ostia velis.
 Sergestum Aeneas promisso munere donat,

247 *aptare* γ²bemπ Bentr. 254 *ab alto* Burm. ut XI 721.
ab aethra Schrad. Em. 154. 262 *ante viro* dist. Schröt. 1875, 16.
 274 *transiit* libri praeter R 275 *saxi* Wak. 279 *nixantem* RVγ²bπ
 280 *ferebat* Py 281 *velis* . . *plenis* libri praeter M v. damn. Bryant.

servatam ob m
 olli serva datu
 Cressa genus.
 Hoc pi
 gramineum
 cingebant silv
 circus erat;
 consessu med
 hic, qui forte
 invitat pretiis
 undique conv
 Nisus et Eur
 Euryalus for
 Nisus amore
 regius egreg
 hunc Salius
 alter ab Ar
 tum duo Tr
 adsueti silvi
 multi praet
 Aeneas qui
 accipite
 nemo ex
 Gnosia bi
 spicula ca
 omnibus
 accipient
 primus eq
 alter Ama
 Threiciis,
 balteus et
 tertius Ar
 Haec
 corripunt
 effusi nim
 primus al
 emicat, e
 proximus

290 e
 medium H
 post 290 l
 Ad. 719
 2, 435
 1, 157.

245 servatam ob navem laetus sociosque reductos.
 olli serva datur operum haud ignara Minervae,
 Cressa genus, Pholoe, geminique sub ubere nati. 285

Hoc pius Aeneas misso certamine tendit
 gramineum in campum, quem collibus undique curvis
 250 cingebant silvae, mediaque in valle theatri
 circus erat; quo se multis cum milibus heros *f. 75.*
 consessu medium tulit exstructoque resedit. 290

ad 548
557 hic, qui forte velint rapido contendere cursu,
in 656
 255 invitat pretiis animos et praemia ponit.
 undique conveniunt Teuceri mixtique Sicani,
 Nisus et Euryalus primi, 295

Euryalus forma insignis viridique iuventa,
 Nisus amore pio pueri; quos deinde secutus
 regius egregia Priami de stirpe Diorea;
 260 hunc Salius simul et Patron, quorum alter Acarnan,
 alter ab Arcadio Tegeaeae sanguine gentis;
 tum duo Trinacrii iuvenes, Helymus Panopesque, 300
 adsueta silvis, comites senioris Acestae;
 multi praeterea, quos fama obscura recondit.

265 Aeneas quibus in mediis sic deinde locutus:
 accipite haec animis laetasque advertite mentes.
 nemo ex hoc numero mihi non donatus abibit. 305

Gnosia bina dabo levato lucida ferro
 270 spicula caelatamque argento ferre bipennem;
 omnibus hic erit unus honos. tres praemia primi
 accipient flavaque caput nectentur oliva:
 primum equum phaleris insignem victor habeto, 310
 alter Amazoniam pharetram plenamque sagittis
 Threiciis, lato quam circumplectitur auro
 balteus et tereti subnectit fibula gemma;
 275 tertius Argolica hac galea contentus abito.

145
 Haec ubi dicta, locum capiunt signoque repente 315
 corripiunt spatia audito limenque relinquunt
 effusi nimbo similes; simul ultima signant. *f. 75.*
 280 primus abit longaque ante omnia corpora Nisus
 emicat, et ventis et fulminis ocior alis;
 proximus huic, longo sed proximus intervallo, 320

290 *consessum* Gofsr.¹ *consessum medius* prop. Thilo. *consessus*
medium H. J. Heller Phil. 1886, 684. *consessum in medium* Kl. Ribb.
 post 290 lac. signif. 312 *circum amplectitur* libri praeter M; Ribb.

ad v. 219. of. Senec. Agam. 899. designat oculos

21. 423. atque eoa sono discordia signant

21. 287. rem carmine signor

insequitur Salius; spatio post deinde relicto
tertius Euryalus;

Euryalumque Helymus sequitur; quo deinde sub ipso
ecce volat calcemque terit iam calce Dioces
incumbens umero, spatia et si plura supersint,
transeat elapsus prior ambiguumve relinquat.

Iamque fere spatio extremo fessique sub ipsam

finem adventabant, levi cum sanguine Nisus
labitur infelix, caesis ut forte iuvenicis
fusus humum viridisque super madefecerat herbas.

hic iuvenis iam victor ovans vestigia presso
haud tenuit titubata solo, sed pronus in ipso
concidit immundoque fimo sacroque cruore.

non tamen Euryali, non ille oblitus amorum;
nam sese opposuit Salio per lubrica surgens,
ille autem spissa iacuit revolutus harena.

emicat Euryalus et munere victor amici
prima tenet plausuque volat fremituque secundo.
post Helymus subit et nunc tertia palma Dioces.

Hic totum caveae consessum ingentis et ora
prima patrum magnis Salius clamoribus implet

ereptumque dolo reddi sibi poscit honorem.
tutatur favor Euryalum lacrimaeque decorae
gratior et pulchro veniens in corpore virtus;

adiuvat et magna proclamat voce Dioces,
qui subiit palmae frustra ad praemia venit
ultima, si primi Salio reddantur honores.

tum pater Aeneas 'vestra' inquit 'munera vobis
certa manent, pueri, et palmam movet ordine nemo;
me liceat casus miserari insontis amici.'

sic fatus tergum Gaetuli immane leonis
dat Salio villis onerosum atque unguibus aureis.

hic Nisus 'si tanta' inquit 'sunt praemia victis,
et te lapsorum miseret, quae munera Niso
digna dabis? primam merui qui laude coronam,
ni me, quae Salium, fortuna inimica tulisset.'

et simul his dictis faciem ostentabat et udo
turpia membra fimo. risit pater optimus olli

324 iam iamque Bähr. 1887, 824. 326 ambiguumve Heins.
(ex cod.?) ambiguumque libri, Ribb. 332 titubantia Mähly ZöG.
1887, 417. 333 post cruore comma pos. Ribb. 347 redduntur
P¹ Ribb. redduntur M²bc 350 misereri P¹Rbc¹ Ribb.

et clipeum ed
Neptuni sacro
hoc iuvenem

Post,

'nunc, si c
adit et evinc
sic ait et get
victori velatu

ensem atque
nec mora, c
ora Dares m
solus qui Pa
idemque ad
victorem Bu

Behrycia ven
perculit et t
talis prima
ostenditque

bracchia pr
quaeritur h
audet adire
ergo alacris

Aeneae ste
tum laeva
'nate dea,
quae finis

ducere dor
Dardanidae

Hic g
proximus u
'Entelle, h
tantane tan

dona sines
nequiquam
Trinacriam

ille sub ha
pulsu metu
sanguis be

si mihi, q
exsultat fi

359 a

et clipeum efferri iussit, Didymaonis artis,
Neptuni sacro Danais de poste refixum;
hoc iuvenem egregium praestanti munere donat.

360

Post, ubi confecti cursus et dona peregit:
'nunc, si cui virtus animusque in pectore praesens,
adsit et evinctis attollat bracchia palmis.'

sic ait et geminum pugnae proponit honorem,
victori velatum auro vittisque iuvenum,
ensem atque insignem galeam solacia victo.

365
cf. *U. m. VII, 161. X, 271.*

nec mora, continuo vastis cum viribus effert
ora Dares magnoque virum se murmure tollit,
solus qui Paridem solitus contendere contra
idemque ad tumulum, quo maximus occubat Hector,

370

victorem Buten immani corpore, qui se
Bebrycia veniens Amyci de gente ferebat,
perculit et fulva moribundum extendit harena.
talis prima Dares caput altum in proelia tollit
ostenditque umeros latos alternaque iactat
bracchia protendens et verberat ictibus auras.

375

quaeritur huic alius, nec quisquam ex agmine tanto
audet adire virum manibusque inducere caestus.

ergo alacris cunctosque putans excedere palma
Aeneae stetit ante pedes nec plura moratus
tum laeva taurum cornu tenet atque ita fatur:

380

'nate dea, si nemo audet se credere pugnae,
quae finis standi? quo me decet usque teneri?
ducere dona iube.' cuncti simul ore fremebant
Dardanidae reddique viro promissa iubebant.

385

Hic gravis Entellum dictis castigat Acestes,
proximus ut viridante toro consederat herbae:

'Entelle, heroum quondam fortissime frustra,
tantane tam patiens nullo certamine tolli
dona sines? ubi nunc nobis deus ille magister
nequiquam memoratus Eryx? ubi fama per omnem
Trinacriam et spolia illa tuis pendencia tectis?'

390

ille sub haec: 'non laudis amor nec gloria cessit
pulsata metu; sed enim gelidus tardante senecta
sanguis hebet frigentque effetae in corpore vires.
si mihi, quae quondam fuerat quaque improbus iste
exultat fidens, si nunc foret illa iuventus,

395

haud equidem pretio inductus pulchroque iuvenco
 venissem, nec dona moror.' sic deinde locutus 400
 in medium geminos immani pondere caestus
 proiecit, quibus acer Eryx in proelia suetus
 ferre manum duroque intendere bracchia tergo.
 obstipuere animi: tantorum ingentia septem
 terga boum plumbo insuto ferroque rigebant. 405
 ante omnis stupet ipse Dares longaeque recusat;
 magnanimusque Anchisiades et pondus et ipsa
 huc illuc vinclorum immensa volumina versat.
 tum senior talis referebat pectore voces:
 'quid, si quis caestus ipsius et Herculis arma 410
 vidisset tristemque hoc ipso in litore pugnam?
 haec germanus Eryx quondam tuus arma gerebat
 (sanguine cernis adhuc sparsoque infecta cerebro),
 his magnum Alciden contra stetit, his ego suetus, 415
 dum melior viris sanguis dabat, aemula necdum
 temporibus geminis canebat sparsa senectus.
 sed si nostra Dares haec Troïus arma recusat,
 idque pio sedet Aeneae, probat auctor Acestes,
 aequemus pugnas. Erycis tibi terga remitto 420
 (solve metus) et tu Troianos exue caestus.'

Haec fatus duplicem ex umeris reiecit amictum
 et magnos membrorum artus, magna ossa lacertosque
 exiit atque ingens media consistit harena.
 tum satus Anchisa caestus pater extulit aequos
 et paribus palmas amborum innexuit armis. 425
 constitit in digitos extemplo arrectus uterque
 bracchiaque ad superas interritus extulit auras.
 abduxere retro longe capita ardua ab ictu
 immiscentque manus manibus pugnamque lacessunt,
 ille pedum melior motu fretusque iuventa, 430
 hic membris et mole valens; sed tarda trementi
 genua labant, vastos quatit aeger anhelitus artus. ~ 199
 multa viri nequiquam inter se volnera iactant,
 multa cava lateri ingeminant et pectora vastos
 dant sonitus, erratque auris et tempora circum 435
 crebra manus, duro crepitant sub volnere malae.
 stat gravis Entellus nisuque immotus eodem,
 corpore tela modo atque oculis vigilantibus exit.

ille, velut celsa
 aut montana se
 nunc hos, nun
 arte locum e
 ostendit dext
 extulit: ille ict
 praevitidit celer
 Entellus viris
 ipse gravis gra
 concidit, ut q
 aut Ida in ma
 consurgunt stu
 it clamor cael
 aequaeumque
 At non t
 acrior ad pug
 tum pudor in
 praecipitemqu
 nunc dextra
 nec mora ne
 calminibus c
 creber utraq
 tum pater A
 et saevire a
 sed finem i
 eripuit mul
 infelix, qu
 non viris a
 cede deo.
 ast illum fic
 iactantemqu
 ore eiectant
 ducunt ad
 accipiunt, p
 hic victor s
 'nate dea v
 et mihi qua
 et qua serv
 dixit et adv

ille, velut celsam oppugnat qui molibus urbem
 aut montana sedet circum castella sub armis, 440
 nunc hos, nunc illos aditus omnemque pererrat
 arte locum et variis adsultibus inritus urget. q. X. 766.

ostendit dextram insurgens Entellus et alte
 extulit: ille ictum venientem a vertice velox
 praevit celerique elapsus corpore cessit, 445
 Entellus viris in ventum effudit et ultro

ipse gravis graviterque ad terram pondere vasto
 concidit, ut quondam cava concidit aut Erymantho
 aut Ida in magna radicibus eruta pinus.
 consurgunt studiis Teucris et Trinacria pubes, 450
 it clamor caelo primusque accurrit Acestes
 aequaevumque ab humo miserans attollit amicum.

At non tardatus casu neque territus heros
 acrior ad pugnam redit ac vim suscitatur ira;
 tum pudor incendit viris et conscia virtus 455

praecipitemque Daren ardens agit aequore toto
 nunc dextra ingeminans ictus, nunc ille sinistra;

nec mora nec requies: quam multa grandine nimbi
 culminibus crepitant, sic densis ictibus heros
 creber utraque manu pulsatur versaturque Daretas. 460

tum pater Aeneas procedere longius iras
 et saevire animis Entellum haud passus acerbis,
 sed finem imposuit pugnae fessumque Daretas
 eripuit mulcens dictis ac talia fatur:

'infelix, quae tanta animum dementia cepit? 465

non viris alias conversaque numina sentis?
 cede deo.' dixitque et proelia voce diremit.

ast illum fidi aequales genua aegra trahentem

iactantemque utroque caput crassumque cruorem

ore eiectantem mixtosque in sanguine dentes 470

ducunt ad navis galeamque ensemque vocati

accipiunt, palmam Entello taurumque relinquunt.

hic victor superans animis tauroque superbus:

'nate dea vosque haec' inquit 'cognoscite, Teucris,
 et mihi quae fuerint iuvenali in corpore vires 475

et qua servetis revocatum a morte Daretas.'

dixit et adversi contra stetit ora iuveni,

442 ante locum Bähr. 1887, 825.

457 ille] deinde Mm — V

467 dixit . . . diremit damn. Peerlk.

Vergilius.

qui donum adstabat pugnae, durosque reducta
 libravit dextra media inter cornua caestus
 arduus effractoque inligit in ossa cerebro. 480
 sternitur exanimisque tremens procumbit humi bos.
 ille super talis effundit pectore voces:
 'hanc tibi, Eryx, meliorem animam pro morte Daretis
 persolvo, hic victor caestus artemque repono.'

Protinus Aeneas celeri certare sagitta 485
 invitat qui forte velint et praemia ponit
 ingentique manu malum de nave Seresti
 erigit et volucrem traiecto in fune columbam,
 quo tendant ferrum, malo suspendit ab alto.
 convenere viri deiectamque aerea sortem 490
 accepit galea: et primus clamore secundo
 Hyrtacidae ante omnis exit locus Hippocoontis;
 quem modo navali Mnestheus certamine victor
 consequitur, viridi Mnestheus evinctus oliva;
 tertius Eurytion, tuus, o clarissime, frater, 495
 Pandare, qui quondam iussus confundere foedus
 in medios telum torsisti primus Achivos;
 extremus galeaque ima subsedit Acestes,
 ausus et ipse manu iuvenum temptare laborem.

Tum validis flexos incurvant viribus arcus 500
 pro se quisque viri et depromunt tela pharetris.
 primaque per caelum nervo stridente sagitta
 Hyrtacidae juvenis volucris diverberat auras
 et venit adversique infigitur arbore mali;
 intremuit malus timuitque exterrita pinnis 505
 ales et ingenti sonuerunt omnia plausu.
 post acer Mnestheus adducto constitit arcu
 alta petens pariterque oculos telumque tetendit; 510
 ast ipsam miserandus avem contingere ferro
 non valuit: nodos et vincula linea rupit,
 quis innexa pedem malo pendebat ab alto;
 illa Notos atque atra volans in nubila fugit.
 tum rapidus jamdudum arcu contenta parato
 tela tenens fratrem Eurytion in vota vocavit
 iam vacuo laetam caelo speculatus et alis 515
 plaudentem] nigra figit sub nube columbam;

486 ponit] dicit P⁷ Ribb. 487 ingentemque Fr. H. Bothe ed.²
 1820. 506 et ingenti . . plausu damn. Rbb., in ed. mai. timuitque
 . . plausu. 512 atra] alta P⁷ Ribb.

decidit exanimis
 caestis fixa
 Amissa
 qui tamen
 ostentans ar
 hic oculis su
 augurio mor
 seraque terr
 namque vol
 signavitque
 consumpta
 transcurrun
 attonitis ha
 Trinacrii T
 abnuit Aer
 muneribus
 sume, pat
 talibus aus
 ipsius An
 cratera im
 Anchisae
 ferre sui
 sic fatu
 et primu
 nec hon
 quamvis
 proximus
 extremus
 At
 custodem
 Epytiden
 vade ag
 agmen
 ducat ab
 die' ait.
 infusum
 incedun
 frenatis

decidit exanimis vitamque reliquit in astris
aetheriis fixamque refert delapsa sagittam.

480 Amissa solus palma superabat Acestes,
qui tamen aërias telum contorsit in auras 520
ostentans artemque pater arcumque sonantem.
Daretis hic oculis subitum obicitur magnoque futurum
485 augurio monstrum; docuit post exitus ingens
seraque terrifici cecinerunt omina vates. *Val. V. 260.*

namque volans liquidis in nubibus arsit harundo 525
signavitque viam flammis tenuisque recessit
consumpta in ventos, caelo ceu saepe refixa
transcurreunt crinemque volantia sidera ducunt.

490 attonitis haesere animis superosque precati
Trinacrii Teucrique viri; nec maximus omen 530
abnuit Aeneas, sed laetum amplexus Acesten
muneribus cumulat magnis ac talia fatur:

495 'sume, pater; nam te voluit rex magnus Olympi
talibus auspiciis exsortem ducere honores. *J. VIII. 552.*

ipsius Anchisae longaevi hoc munus habebis, 535
cratera impressum signis, quem Thracius olim

Anchisae genitori in magno munere Cisseus
ferre sui dederat monumentum et pignus amoris.' *a 572.*

500 sic fatus cingit viridanti tempora lauro
et primum ante omnis victorem appellat Acesten. 540

nec bonus Eurytion praelato invidit honori,
quamvis solus avem caelo deiecit ab alto.

505 proximus ingreditur donis, qui vincula rupit,
extremus, volucris qui fixit arundine malum. 545

At pater Aeneas nondum certamine misso

510 custodem ad sese comitemque impubis Iuli
Epytiden vocat et fidam sic fatur ad aurem:

515 'vade age et Ascanio, si iam puerile paratum
agmen habet secum cursusque instruxit equorum,
ducat avo turmas et sese ostendat in armis, 550

dic' ait. ipse omnem longo decedere circo
infusum populum et campos iubet esse patentis.

520 incedunt pueri pariterque ante ora parentum
frenatis lucent in equis, quos omnis euntis

525

518 aeriis MRm aereis γ^2bc 520 contendit M'R condit c'
522 subitum χ , subito boni l. 534 honorem M $^2\gamma^2bc$ 541 honore
P¹ Ribb.; cf. Liv. II 40, 11. 551 discedere P γ^1 Ribb.

Trinacriae mirata fremit Troiaeque iuventus. 555
 omnibus in morem tonsa coma pressa corona;
 cornea bina ferunt praefixa hastilia ferro,
 pars levis umero pharetras; it pectore summo
 flexilis obtorti per collum circulus auri.
 tres equitum numero turmae ternique vagantur 560
 ductores, pueri his seni quemque secuti
 agmine partito fulgent paribusque magistris.
 una acies iuvenum, ducit quam parvus ovantem
 nomen avi referens Priamus, tua clara, Polite,
 progenies, auctura Italos; quem Thracius albis 565
 portat equus bicolor maculis, vestigia primi
 alba pedis frontemque ostentans arduus albam.
 alter Atys, genus unde Atii duxere Latini,
 parvus Atys, pueroque puer dilectus Iulo.
 extremus formaque ante omnis pulcher Iulus 570
 Sidonio est invectus equo, quem candida Dido
 esse sui dederat monumentum et pignus amoris. *f. 538*
 cetera Trinacriis pubes senioris Acestae
 fertur equis.
 excipiunt plausu pavidos gaudentque tuentes 575
 Dardanidae veterumque agnoscunt ora parentum.
 Postquam omnem laeti consessum oculosque suorum
 lustravere in equis, signum clamore paratis
 Epytides longe dedit insonuitque flagello.
 olli discurrere pares atque agmina terni 580
 diductis solvere choris rursusque vocati
 convertere vias infestaque tela tulere.
 inde alios ineunt cursus aliosque recursus
 adversi spatii alternosque orbibus orbis
 impediunt pugnaeque cient simulacra sub armis; *best. II 585 724*
 et nunc terga fuga nudant, nunc spicula vertunt
 infensi, facta pariter nunc pace feruntur.
 ut quondam Creta fertur Labyrinthus in alta
 parietibus textum caecis iter ancipitemque
 mille viis habuisse dolum, qua signa sequendi
frangeret *Leo Hermanns 40, 612*
et nigra 590
frangeret *frangeret*

558 *it] et M¹P²Ry¹b¹* 564 *cara P¹ Ribb.* post 569 stat.
 lac. Ribb. 573 *Trinacriis* edi solet; *Trinacrii P¹Rb* Serv. pler. cod.,
 Ribb. *Trinacriae MP²ya²cx* *Trinacria a¹* 580 *ternis y¹b*, prob.
 Fr. Rasch GPr. Jena 1882. 14. 584 *adversis Pybc* 591 *frangeret*
 libri praeter Mc¹; Serv. Ribb.

haud alio T
 impediunt te
 delphinum s
 Carpathium
 hunc morem
 Ascanius, L
 rettulit et P
 quo puer ip
 Albani docu
 accepit Rom
 Troiaque nu
 hac celebra
 Hic pr
 dum variis
 Irim de ca
 Iliacam ad
 multa mov
 illa viam c
 nulli visa
 conspicit i
 desertosqu
 at procu
 amissum
 pontum a
 et tantum
 urbem or
 ergo inte
 conicit et
 fit Beroe,
 cui genus
 ac sic Dar
 o misera
 traxerit a
 infelix, cu
 septima p
 cum freta
 sideraque
 Italiam se

595
 secl. Rbb.
 Re¹ Mari

555 haud alio Teucrum nati vestigia cursu
 impediunt texuntque fugas et proelia ludo,
 delphinum similes, qui per maria umida nando
 Carpathium Libyicumque secant luduntque per undas. 595
 560 hunc morem cursus atque haec certamina primus
 Ascanius, Longam muris cum cingeret Albam,
 rettulit et Priscos docuit celebrare Latinos,
 quo puer ipse modo, secum quo Troia pubes;
 Albani docuere suos; hinc maxima porro 600
 565 accepit Roma et patrium servavit honorem,
 Troiaque nunc, pueri Troianum dicitur agmen.
 hac celebrata tenus sancto certamina patri.
 Hic primum Fortuna fidem mutata novavit.
 410 dum variis tumulto referunt sollemnia ludis, 605
 Irim de caelo misit Saturnia Iuno
 570 Iliacam ad classem ventosque adspirat eunti
 multa movens necdum antiquum saturata dolorem.
 illa viam celerans per mille coloribus arcum
 nulli visa cito decurrit tramite virgo. 610
 conspicit ingentem concursum et litora lustrat
 desertosque videt portus classemque relictam.
 at procul in sola secretae Troades acta
 amissum Anchisen flebant cunctaeque profundum
 pontum aspectabant flentes. heu tot vada fessis 615
 et tantum superesse maris vox omnibus una.
 580 urbem orant, taedet pelagi perferre laborem.
 ergo inter medias sese haud ignara nocendi
 conicit et faciemque deae vestemque reponit;
 fit Beroe, Tmarii coniunx longaeva Dorycli, 620
 cui genus et quondam nomen natiq̄ fuisse;
 ac sic Dardanidum mediam se matribus infert:
 'o miserae, quas non manus' inquit 'Achaica bello
 traxerit ad letum patriae sub moenibus! o gens
 infelix, cui te exitio Fortuna reservat? 625
 septima post Troiae excidium iam vertitur aestas,
 cum freta, cum terras omnis, tot inhospita saxa
 sideraque emensae ferimur, dum per mare magnum
 Italiam sequimur fugientem et volvimur undis.

595 *luduntque per undas* om. M¹P¹y¹b¹m, damn. Heyne. 603
 secl. Rbb.; cf. JB. 1885, 281. 604 *hinc* PRyb Ribb. 620 *Tmari*
 Rc¹ *Mari* M¹b *Immari* M² *Marii* M³z (Wagn. LV. 33) *Ismarii* z

hic Erycis fines fraterni atque hospes Acestes: 630
 quis prohibet muros iacere et dare civibus urbem?
 o patria et rapti nequiquam ex hoste penates,
 nullane iam Troiae dicentur moenia? nusquam
 Hectoreos amnis, Xanthum et Simoenta, videbo?
 quin agite et mecum infaustas exurite puppis. 635
 nam mihi Cassandrae per somnum vatis imago
 ardentis dare visa faces: "hic quaerite Troiam,
 hic domus est" inquit "vobis." iam tempus agi res,
 nec tantis mora prodigiis. en quattuor arae
 Neptuno; deus ipse faces animumque ministrat. 640

Haec memorans prima infensum vi corripit ignem
 sublataque procul dextra conixa coruscat
 et iacit. arrectae mentes stupefactaque corda
 Iliadum. hic una e multis, quae maxima natu,
 Pyrgo, tot Priami natorum regia nutrix: 645
 non Beroe vobis, non haec Rhoeteia, matres,
 est Dorycli coniunx; divini signa decoris
 ardentisque notate oculos, qui spiritus illi,
 qui voltus vocisque sonus vel gressus eunti.
 ipsa egomet dudum Beroen digressa reliqui 650
 aegram, indignantem, tali quod sola careret
 munere nec meritis Anchisae inferret honores.
 haec effata.

at matres primo ancipites oculisque malignis
 ambiguae spectare rates miserum inter amorem 655
 praesentis terrae fatisque vocantia regna,
 cum dea se paribus per caelum sustulit alis
 ingentemque fuga secuit sub nubibus arcum.
 tum vero attonitae monstris actaeque furore
 conclamant rapiuntque focis penetralibus ignem, 660
 pars spoliant aras, frondem ac virgulta facesque
 coniciunt. furit immissis Volcanus habenis
 transtra per et remos et pictas abiete puppis.

Nuntius Anchisae ad tumultum cuneosque theatri 665
 incensas perfert navis Eumelus, et ipsi
 respiciunt atram in nimbo volitare favillam.
 primus et Ascanius, cursus ut laetus equestris
 ducebat, sic acer equo turbata petivit

631 *quid* Re qui M¹ 640 *animamque* Rb¹ Ribb.; cf. VIII 403.
 649 *quis* PRy¹ Ribb. 666 *atro* Kl. 1868, 7. *nimum* Bähr. 1887, 827.

castra, nec ex
 quis furor iste
 'heu miserae
 Argivom, ves
 Ascauius!
 qua ludo indu
 adcelerat simul
 ast illae divers
 diffugiunt silv
 saxa petunt;
 mutatae adgn
 sed non idcir
 indomitas pos
 stappa vomer
 est vapor et
 nec vires her

Tum pi
 auxilioque v
 'Iuppiter om
 Troianos, si
 respicit hun
 nunc, pa
 vel tu, qu
 si mereor,
 vix haec e
 tempestas
 ardua terra
 turbidus in
 implenturq
 robora, res
 quattuor an

At pat
 nunc hu
 mutabat ver
 oblitus fato
 tum senior
 quem docui
 (haec respon

650 fl
 Gent 24.
 216. 605
 Theol. Verg.

630 castra, nec exanimes possunt retinere magistri.
 'quis furor iste novus? quo nunc, quo tenditis' inquit, 670
 'heu miserae cives? non hostem inimicaque castra
 Argivom, vestras spes uritis. en, ego vester
 635 Ascanius!' — galeam ante pedes proiecit inanem,
 qua ludo indutus belli simulacra ciebat.
 adcelerat simul Aeneas, simul agmina Teucrum. 675
 ast illae diversa metu per litora passim
 diffugiunt silvasque et sicubi concava furtim
 saxa petunt; piget incepti lucisque, suosque
 640 mutatae adgnoscent excussaque pectore luno est.
 sed non idcirco flammae atque incendia viris 680
indomitas posuere: udo sub robore vivit
 stuppa vomens tardum fumum lentusque carinas
 est vapor et toto descendit corpore pestis,
 645 nec vires heroum infusaque flumina prosunt.

Tum pius Aeneas umeris abscindere vestem 685
 auxilioque vocare deos et tendere palmas:
 'Iuppiter omnipotens, si nondum exosus ad unum
 Troianos, si quid pietas antiqua labores
 650 respicit humanos, da flammam evadere classi
 nunc, pater, et tenuis Teucrum res eripe leto; 690
 vel tu, quod superest, infesto fulmine morti,
 si mereor, demitte tuaque hic obrue dextra.'
 vix haec ediderat, cum effusis imbribus atra
 655 tempestas sine more furit tonitruque tremescunt
 ardua terrarum et campi: ruit aethere toto 695
 turbidus imber aqua densisque nigerrimus austris;
 implenturque super puppes, semiusta madescunt
 robora, restinctus donec vapor omnis et omnes
 660 quattuor amissis servatae a peste carinae.

At pater Aeneas casu concussus acerbo 700
 nunc huc ingentis, nunc illuc pectore curas
 665 mutabat versans, Siculisme resideret arvis
 oblitus fatorum Italasne capesseret oras.
 tum senior Nautes, unum Tritonia Pallas
 quem docuit multaque insignem reddidit arte 705
 (hac responsa dabat, vel quae portenderet ira

680 *flamma* P¹ Ribb. *flammam* M¹P²γ¹ 684 *nec Troum vires*
 Gent 24. 687 *exosus* Ribb. 693 *nubibus* H. Löwner BG. 1886,
 216. 695 *campis* M¹P²γ¹b¹ 706 *haec libri praeter c*¹; cf. Dietsch
 Theol. Verg. 28.

magna deum vel quae fatorum posceret ordo) —
 isque his Aenean solatus vocibus infit:
 'nate dea, quo fata trahunt retrahuntque, sequamur;
 quidquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est. 710
 est tibi Dardanius divinae stirpis Acestes:
 hunc cape consilii socium et coniunge volentem,
 huic trade, amissis superant qui navibus et quos
 pertaesum magni incepti rerumque tuarum est, 715
 longaeosque senes ac fessas aequore matres
 et quidquid tecum invalidum metuensque pericli est,
 delige et his habeant terras, sine, moenia fessi;
 urbem appellabunt permissio nomine Acestam.'
 Talibus incensus dictis senioris amici
 tum vero in curas animo diducitur omnis. 720
 et Nox atra polum bigis subvecta tenebat;
 visa dehinc caelo facies delapsa parentis
Anchisae subito tales effundere voces:
 'nate, mihi vita quondam, dum vita manebat,
 care magis, nate Iliacis exercite fati, 725
 imperio Iovis huc venio, qui classibus ignem
 depulit et caelo tandem miseratus ab alto est.
 consiliis pare, quae nunc pulcherrima Nautes
 dat senior; lectos iuvenes, fortissima corda,
 defer in Italiam: gens dura atque aspera cultu 730
 debellanda tibi Latio est. Ditis tamen ante
 infernas accede domos et Averna per alta
 congressus pete, nate, meos; non me impia namque
 Tartara habent, tristes umbrae, sed amoena piorum
 concilia Elysiumque colo. huc casta Sibylla 735
 nigrarum multo pecudum te sanguine ducet:
 tum genus omne tuum et, quae dentur moenia, disces.
 iamque vale: torquet medios Nox umida cursus
 et me saevus equis Oriens adflavit anhelis.' 740
 dixerat et tenuis fugit ceu fumus in auras.
 Aeneas 'quo deinde ruis? quo proripis?' inquit,
 'quem fugis? aut quis te nostris complexibus arceat?'
 haec memorans cinerem et sopitos suscitavit ignis
 Pergameumque larem et canae penetralia Vestae
 farre pio et plena supplex veneratur acerra. 745

720 *animum* γ²b²c²π Serv.731 *est Latio* P Ribb. *est om.* x734 *tristesve* M²b² *tristesque* c²

x 741. *proripis esse verb. reflex. sumit Betscheningius Ann. f. l. h. V. 47*

Extenu
 et Iovis imp
 edocet et q
 haud motu
 transcribunt
 deponunt,
 ipsi transtra
 robora navi
 exigui num
 interea Aen
 soriturque
 esse iubet.
 indicitque
 tum vicina
 fundatur V
 ac lucus la
 Iamque
 factus hon
 creber et
 exoritur p
 complexi
 ipsae iam
 visa mari
 ire volun
 quos hon
 et consan
 tris Eryci
 caedere d
 ipse caput
 stans pro
 porricit in
 prosequit
 certatum s
 At V
 adloquitur
 'Iunonis
 cogunt m

752
 dist. 76
 ricit Heins
 (= III 290)
 Ribb.

Extemplo socios primumque accessit Acesten
 et Iovis imperium et cari praecepta parentis
 edocet et quae nunc animo sententia constet.
 710 haud mora consiliis, nec iussa recusat Acestes.
 transcribunt urbi matres populumque volentem 750
 deponunt, animos nil magnae laudis egentes.
 ipsi transtra novant flammisque ambesa reponunt
 715 robor navigiis, aptant remosque rudentisque
 exigui numero, sed bello vivida virtus.
 interea Aeneas urbem designat aratro 755
 sortiturque domos; hoc Ilium et haec loca Troiam
 esse iubet. gaudet regno Troianus Acestes
 indicitque forum et patribus dat iura vocatis.
 720 tum vicina astris Erycino in vertice sedes
 fundatur Veneri Idaliae tumuloque sacerdos 760
 ac lucus late sacer additur Anchiseo.

Iamque dies epulata novem gens omnis et aris
 factus honos: placidi straverunt aequora venti
 725 creber et adspirans rursus vocat auster in altum.
 exoritur procurva ingens per litora fletus, 765
 complexi inter se noctemque diemque morantur.
 ipsae iam matres, ipsi, quibus aspera quondam
 730 visa maris facies et non tolerabile numen,
 ire volunt omnemque fugae perferre laborem.
 quos bonus Aeneas dictis solatur amicis 770
 et consanguineo lacrimans commendat Acestae.
 tris Eryci vitulos et Tempestatibus agnam
 caedere deinde iubet solvique ex ordine funem.
 735 ipse caput tonsae foliis evinctus olivae
 stans procul in prora pateram tenet extaque salsos 775
 porricit in fluctus ac vina liquentia fundit.
 prosequitur surgens a puppi ventus euntis;
 certatim socii feriunt mare et aequora verrunt.

At Venus interea Neptunum exercita curis
 740 adloquitur talisque effundit pectore questus: 780
 'Iunonis gravis ira neque exsaturabile pectus
 cogunt me, Neptune, preces descendere in omnis,

752 *que* om. π ; idem con. Peerlk., qui post *ambesa* commate
 dist. 768 *nomen* M¹ Nonius 307, 28. Ribb. *caelum* R 776 *por-*
ricit Heins. *proicit* libri, Ribb.; cf. 238. 777 (= III 130) et 778
 (= III 290) damn. Gebh.; in verso ordine versus exhibent Py Mentel. I,
 Ribb. 781 *nec* M¹R¹c¹ π Lad. 782 *in*] ad Serv.

quam nec longa dies pietas nec mitigat ulla,
 nec Iovis imperio fatisque infracta quiescit.
 non media de gente Phrygum exedisse nefandis 785
 urbem odiis satis est nec poenam traxe per omnem:
 reliquias Troiae, cineres atque ossa peremptae
 insequitur. causas tanti sciat illa furoris!
 ipse mihi nuper Libycis tu testis in undis,
 quam molem subito excierit: maria omnia caelo 790
 miscuit Aeoliis nequiquam freta procellis
 in regnis hoc ausa tuis.
 per scelus ecce etiam Troianis matribus actis
 exussit foede puppis et classe subegit
 amissa socios ignotae linqere terrae. 795
 quod superest, oro, liceat dare tuta per undas
 vela tibi, liceat Laurentem attingere Thybrim,
 si concessa peto, si dant ea moenia Parcae.
 Tum Saturnius haec domitor maris edidit alti:
 'fas omne est, Cytherea, meis te fidere regnis, 800
 unde genus ducis. merui quoque: saepe furores
 compressi et rabiem tantam caelique marisque.
 nec minor in terris (Xanthum Simoentaque testor)
 Aeneae mihi cura tui: cum Troia Achilles 805
 exanimata sequens impingeret agmina muris,
 milia multa daret leto gemerentque repleti
amnes, nec reperire viam atque evolvere posset
 in mare se Xanthus, Pelidae tunc ego forti
 congressum Aenean nec dis nec viribus aequis 810
 nube cava rapui, cuperem cum vertere ab imo
 structa meis manibus periurae moenia Troiae.
 nunc quoque mens eadem perstat mihi, pelle timorem.
 tutus, quos optas, portus accedet Aveni.
 unus erit tantum, amissum quem gurgite quaeret;
 unum pro multis dabitur caput. 815
 his ubi laeta deae permulsit pectora dictis,
 iungit equos auro genitor spumantiaque addit

784 *fatisve* Fybcem π 786 *traxere* F¹P¹ *traxisse* M¹F²,¹b²
 Gebh. (om. nec). 795 *ignota* MPRy¹ *linquere* P, nisi forte
 est *relinqu.*, ut habuerit *ignotae* l. P¹ *relinquere* γ *terra* MP²
 796 *libeat* Pald. 797 *tibi]* *sibi* Hamb. II. *tuas* mal. Heyne. *mihi*
 Peerlk. *vela, illis liceat* Gent 25. 811 *periturae* FM¹ 812
timores libri praeter Mc 814 *quaeres* libri pr. χ ; Ribb. in ed. mai.
 817 *curru* χ *aura genitos* coni. Wagn.

arena feris man
 caeruleo per sun
 subsidunt undae
 sternitur aequo
 tum variae con
 et senior Glauci
 Tritonesque citi
 hera tenet Theti
 Viscae Spioque T
 Hic patris A
 gaudia perempta
 stulti malos, int
 ana omnes fecer
 tunc dextros sol
 struua detorque
 princeps ante om
 gemen, ad hunc
 tanque fere med
 contigerat: plac
 sub remis fusi p
 cum levis aeth
 aera dimovit
 te, Palinure, p
 insoni; pupp
 Phorbanti sim
 laside Palinur
 aequatae spir
 pone caput fe
 ipse ego pauli
 cui vix attollen
 mene salis pla
 ignorare iubes
 Aenean cred
 et caeli totien
 talia dicta dab
 nusquam am
 Ecce deu
 821 equi
 Ribb. 825 te
 iade prolata par
 215, itemque T
 Ribb. 825

frena feris manibusque omnis effundit habenas.
 caeruleo per summa levis volat aequora curru,
 subsidunt aedae tumidumque sub axe tonanti 820
 sternitur aequor aquis, fugiunt vasto aethere nimbi.
 tum variae comitum facies, immania cete,
 et senior Glauci chorus Inousque Palaemon
 Tritonesque citi Phorcique exercitus omnis ...
 790 laeva tenet Thetis et Melite Panopeaque virgo,
 Nisaeae Spioque Thaliaque Cymodoceque. 825

Hic patris Aeneae suspensam blanda vicissim
 gaudia pertemptant mentem: iubet ocius omnis
 attolli malos, intendi bracchia velis.
 795 una omnes fecere pedem pariterque sinistros,
 nunc dextros solvere sinus; una ardua torquent
 cornua detorquentque, ferunt sua flamina classem.
 princeps ante omnis densum Palinurus agebat
 agmen, ad hunc alii cursum contendere iussi.
 800 iamque fere mediam caeli Nox umida metam
 contigerat: placida laxabant membra quiete
 sub remis fusi per dura sedilia nautae,
 cum levis aetheriis delapsus Somnus ab astris
 aëra dimovit tenebrosum et dispulit umbras
 805 te, Palinure, petens, tibi somnia tristia portans
 insonti; puppique deus consedit in alta
 Phorbanti similis funditque has ore loquelas:
 'Iaside Palinure, ferunt ipsa aequora classem,
 aequatae spirant aerae, datur hora quieti.
 810 pone caput fessosque oculos furare labori,
 ipse ego paulisper pro te tua munera inibo,
 cui vix attollens Palinurus lumina fatur:
 'mene salis placidi voltum fluctusque quietos
 ignorare iubes? mene huic confidere monstro?
 Aenean credam (quid enim?) fallacibus auris
 815 et caeli totiens deceptus fraude sereni?
 talia dicta dabat clavumque adfixus et haerens
 nusquam amittebat oculosque sub astra tenebat.
 Ecce deus ramum Lethaeo rore madentem

821 *equis* M¹b *fugiantque ex aethere* M² post 824 lac. stat.
 Ribb. 825 *tenent* P¹bc¹ Ribb. *tent* R 850 *fallacius* Tib. Donatus;
 inde prolata parenthesi *quid enim fallacius?* prop. Vofs, Anm. u. Randgl.
 215, itemque Thilo. *austris* P²γc¹π Tib. Donatus. 851 *caelo* P¹γ¹
 b²c¹ Ribb. *sereno* γ¹c¹

vique soporatum Stygia super utraque quassat
tempora cunctantique natantia lumina solvit. 855
Georg. IV. 496.
V. 2. 1871
vix primos inopina quies laxaverat artus:
et superincumbens cum puppis parte revolsa
cumque gubernaclo liquidas proiecit in undas
praecipitem ac socios nequiquam saepe vocantem; 860
ipse volans tenuis se sustulit ales ad auras.
currit iter tutum non setius aequore classis
promissisque patris Neptuni interrita fertur.
iamque adeo scopulos Sirenum advecta subibat,
difficilis quondam multorumque ossibus albos 865
(tum rauca adsiduo longe saxa sonabant),
cum pater amisso fluitantem errare magistro
sensit et ipse ratem nocturnis rexit in undis
multa gemens casuque animum concussus amici:
'o nimium caelo et pelago confise sereno, 870
nudus in ignota, Palinure, iacebis harena.'

858 cum . . gubernaclo 859 damn. Peerlk.; Bros. post addita cen-
set. 859 tabernaclo Bähr. 1887, 829. 860 saepe] voce M
861 ad] in Py 865/6 damn. Peerlk., unum v. 865 Gebh. 866 tum]
iam schol. Hor. II 14, 14 et Gebh.

Appulsa classis
ubi Sibylla vi
et q
itaque Aeneas
et ramo at

Mane ab Aver
Acherontis aq
ex quib
se ut tr
sopito Cerber
et inter
impiorum sed

Tandem don
ubi Aen
Anchises, cu
et
tu
Mar

Sic fa
et tandem
obvertunt p
ancora fun
praetextunt
litus in
abstrusa in
tectata rapit
at pius Ae
praesidet,
antrum im
Delius insp

1/2 Bri
Serv. et Hon